

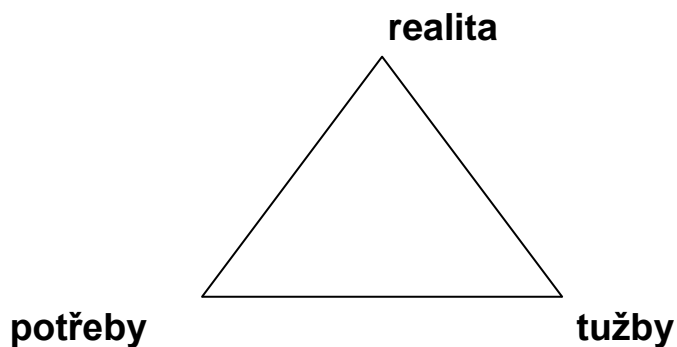
PRÁCE S DLOUHODOBÝM STRESEM

VZNIK STRESU

„Věci samy o sobě nejsou ani dobré ani zlé, až naše myšlení je takovými činí.“
Epiktetos

STRES = NAPĚTÍ, TLAK, ZÁTĚŽ

Tísňový stav organismu, kdy působením fyzických nebo psychologických vlastností podnětové situace je člověk vystaven takovým nárokům, které obvyklými způsoby své činnosti nezvládá a je nucen uplatnit mimořádné způsoby vyrovnání se s nimi.

DŮVODY VZNIKU STRESU:

- nesprávné návyky
- špatná kondice
- nesprávné hospodaření s energií
- problémy se VZTAHY
- nečekanosti
- silné události **KLADNÉ I ZÁPORNÉ**

STRESORY:

fyzické nebezpečí (ohrožení života, zranění ...)

sociální problémy (mezilidské vztahy, pracoviště ...)

psychická zátěž (neustálý časový tlak)

Tyto faktory vyvolávají tzv. **“zevní stres”**. Hodně zasahuje naši emocionální stránku, vyvolává příkladně strach, úzkost, nejistotu, napětí ...

Medicína mluví pak ještě o **stresu “vnitřním”**, který je dán špatnou funkcí nervového systému (vznikají plísňe, dysmikrobie ve střevě, toxiny v nervovém systému atp.).

STRESOVÉ FAKTORY

Označte křížkem ve čtverečku v levé části seznamu tu skutečnost, která se vás za posledního půl roku týkala, a následně sečtěte počet stresových bodů, kterých jste dosáhli:

☐	1. smrt manžela(ky).....	100
☐	2. rozvod.....	73
☐	3. odloučení od manžela(ky).....	65
☐	4. pobyt ve vězení.....	63
☐	5. smrt blízkého příbuzného.....	63
☐	6. vlastní zranění nebo nemoc.....	53
☐	7. svatba.....	50
☐	8. ztráta zaměstnání.....	47
☐	9. usmíření s manželem(kou).....	45
☐	10. odchod do důchodu.....	45
☐	11. změna zdravotního stavu rodinného příslušníka.....	44
☐	12. těhotenství.....	40
☐	13. sexuální potíže.....	39
☐	14. příchod nového člena rodiny.....	39
☐	15. obchodní reorganizace.....	39
☐	16. změna finanční situace.....	38
☐	17. smrt blízkého přítele.....	37
☐	18. změna úkolů v zaměstnání.....	36
☐	19. změna v četnosti rozepří s manželem(kou).....	35
☐	20. půjčka více než 100.000 Kč.....	31
☐	21. výpověď hypotéky nebo půjčky.....	30
☐	22. změna odpovědnosti v zaměstnání.....	29
☐	23. syn nebo dcera opouští domov rodičů.....	29
☐	24. neshody s příbuznými ze strany manžela(ky).....	29
☐	25. významné osobní výkony.....	28
☐	26. nástup manželky do zaměstnání nebo její odchod odtud.....	26
☐	27. zahájení nebo ukončení školní docházky.....	26
☐	28. změněné životní okolnosti.....	25
☐	29. změna osobních zvyklostí.....	24
☐	30. spory s nadřízeným.....	23
☐	31. změna pracovní doby nebo pracovních podmínek.....	20
☐	32. změna bytu.....	20
☐	33. změna školy.....	20
☐	34. změna trávení volného času.....	19
☐	35. změna činností v církevní oblasti.....	19
☐	36. změna činností ve společenské oblasti.....	18
☐	37. půjčka méně než 100.000 Kč.....	17
☐	38. změna návyků ve spánku.....	16
☐	39. změna četnosti rodinných setkání.....	15
☐	40. změna návyků v jídle.....	15
☐	41. dovolená.....	13
☐	42. vánoce.....	12
☐	43. nepatrné přestupky zákona.....	11

Legenda:

do 150 bodů - nízká úroveň stresové zátěže, organismus zvládá většinou bez potíží

150-300 bodů - střední úroveň stresové zátěže, možnost zdravotních komplikací (zhoršený zrak, paradentóza, padání vlasů, lámavost nehtů, žaludeční potíže...)

300 a více bodů – vysoká úroveň stresové zátěže, nutné změnit návyky!

(převzato z Brockert, S.: Ovládání stresu, Praha, Melantrich 1993, doplněno O. Medlíková)

Opak stresu je pocit životní spokojenosti, jehož základní prvky jsou:

- **zdraví**
- **bohaté mezilidské kontakty**
- **radost z práce, radost ze života**
- **stálý rozvoj osobnosti**
- **prožitok úspěchu**
- **prožitok objevu**

PREVENCE

- **Nic neřešte nalačno**
Hypoglykemie zesiluje nervozitu, zvyšuje nutkání k agresivnímu chování.
- **Občas cvičně změňte své stereotypy**
Bojujte proti očekávanému chování.
- **Zajistěte si klid - hluky zvyšují přetížení**
Hlučné prostředí ničí koncentraci a nabuzuje konfrontaci.
- **Naučte se rychlá izometrická cvičení**
Jde o cvičení, při kterých střídáte napětí a uvolnění, svaly se napínají proti odporu. Cílem je svalové uvolnění, které následně zklidní mysl.
- **Zabavte ruce**
Zklidnit ruce znamená zklidnit mysl!
- **Sem tam se pohádejte**
Dobře vedená hádka vyčistí atmosféru, žije se pak lehčeji.
- **Buďte někdy sami bez lidí**
Občasná fyzická samota je prostředek růstu. Umožní zklidnění a odstup.
- **Naučte se říkat „NE“**
Odmítnutí se má týkat věci, situace nebo práce, nikoliv člověka.
- **Mějte BLOCK TIME**
Čas, kdy pracujete na věcech koncepčních, strategických...a nikdo vás neruší.
- **Vyhazujte všechno nepotřebné**
Papíry, staré oblečení, nefunkční přístroje, nespotřebované jídlo, vyčistěte plochu počítače...čisté pracovní prostředí uklidňuje.

DLOUHODOBÉ STRATEGIE VYROVNÁNÍ SE SE STRESEM

POHYB

Alespoň 15 minut aerobního výkonu za den zbavuje tělo celodenního stresu, zejména aerobní sporty (běh, spinning, ricochet, aerobic, tanec...).

Aerobní výkon je takový, který:

- probíhá bez přestávky;
- trvá více než 20 minut;
- celostně procvičuje svaly s důrazem zejména na zátěž dolních končetin.

Vzorec pro výpočet vašeho tempa je následující:

v závěru cvičení by váš puls měl dosahovat počtu $220 - \text{váš věk v letech} \times 0,65$ (v případě, že jste sportovci pak $\times 0,85$).

Chybí-li fyzická vitalita, jsou lidé více náchylní ke konfliktům!

SPÁNEK JAKO CESTA ZE STRESU

Spěte v násobcích cirkadiálního rytmu (1,5 hod.), tj. buď 3 hodiny, nebo 4,5 nebo 6 nebo 7,5 nebo 9 hodin a tak dále. Spánková perioda představuje asi 90 minut.

Když ji „dospíte“, jste aktivnější, cítíte se svěží. Člověk by se měl během spánku alespoň 1x dostat do tzv. delta fáze – nejhlubší spánkové hladiny.

Alfa spánek (nejmělčí spánek) je zdravý pro psychickou pohodu, v delta spánku tělo zdolává infekce a hojí jizvy.

STRAVA PROTI STRESU

Fast food (chudá strava) způsobuje únavu, brain food (bohatá strava) zajišťuje lepší koncentraci a výkon.

Dietologické tipy pro ty, kteří se chtějí udržet v kondici:

1. Alespoň 30 minut před jídlem si dejte vitamín C (ovoce, citronádu, vitamín z lékárny).

Urychluje trávení a zpracování potravy. Mimochodem – 1 vykouřená cigareta zničí až 100 mg vitamínu C!

2. Pořádně se napijte před jídlem, při jídle pijte málo nebo vůbec. Tekutiny ředí žaludeční šťávy a tím zpomalují trávení.

3. Po těžkém nebo rozsáhlém jídle vypijte zelený čaj, mátový čaj nebo sklenici horké vody s kouskem zázvoru – zklidní žaludek, urychlí trávení a budete rychleji fit.

4. Vitamíny A, spektrum vitamínů řady B, vitamín C a D jsou citlivé na alkohol. Pořádné „namazání se“ rozhází rozložení minerálů ve vašem těle až na měsíc. Po oslavách proto doplňujte chybějící látky!

ZDRAVÉ VZTAHY

Spokojenost s kvalitou a kvantitou vztahů ve vašem životě. Mít dostatečný „social support“ – síť pohodových, přátelských kontaktů.

Kromě dobrých vztahů doma i v zaměstnání mít ještě tzv. „externí board“, zhruba tři lidi, ideálně z různých oborů či oblastí, kteří vám jsou schopni poradit či pomoci v případě potřeby.

ZDRAVÉ NÁVYKY

1. Vytvořte si systém
2. Dělejte vždy jen jednu věc
3. Vytvářejte a používejte manuály
4. Vypínejte si notifikace
5. Všechno si pište
6. Archivujte, zálohujte
7. Používejte zajímavé aplikace (Whatsapp; Stocard; Evernote; Správce hesel Sticky Password...)
8. Dotahujte věci do konce
9. Buďte disciplinovaní
10. Odměňujte se

DOPORUČENÁ LITERATURA

Berger, J.: Biorytmy, Praha, Paseka, 1995

Brockert, S.: Ovládání stresu, Praha, Melantrich 1993

Carter-Scott, Ch.: Je-li úspěch hra, pak má tato pravidla, Columbus, 2001

Coates, Jollyman: Jde o život, Praha, Erika 1990

Covey, S.: Sedm návyků tvůrčích osobností, Pragma, Praha 1998

Cungi, Ch.: Jak zvládat stres, Portál, Praha 2001

Fontana, D.: Kniha meditačních technik, Praha, Portál 1998

Franková, A.: Buď fit i v zaměstnání, Praha, Motto 1995

Harss, Maier: Stres, cena úspěchu, Vimperk, Tina 1993

Medlíková, O.: Přesvědčivá prezentace, Grada, Praha 2010

Norwood, R.: Proč já, proč toto, proč teď, Pragma, Praha 1996

Plamínek, J.: Sebeřízení, Grada, Praha 2004

Plamínek, J.: Vedení lidí, týmů a firem, Grada, Praha 2002

Whitmore, J.: Koučování, Management Press, Praha 1994

Elektronické zdroje:

<https://www.hanatrncakova.cz/svoboda-v-poradku/>